

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 27.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. —Acullit com a propi al foraster que a trevallar hi vinga. Y a manar y a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hite que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d'avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Indimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costumes, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrès, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals.—Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill llegendim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Portis obrerts als productos de tots llochis; assegurats ab tractes d'una naci6 seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervirde en el govern donantli lo que cristiament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltem la virtud que á cap ens manca: L'amor a la Patria.»—LUIS DOMENECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 12 Juliol de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 12, VI. S. Joan Gualbert ab. y sts. Felix y Na bor mrs.—Dilluns 13, S. Anacleto p. mr. y sta. Mirope mr.—Dimars 14, S. Bonaventura cardinal, bisbe y dr. y s. Ciro b. y cf.—Dimecres 15, S. Enrich emp. y s. Camilo de Lehis fr.—Dijous 16, N.º S.º del Carme y lo Triunfo de la Santa Creu.—B. P. en lo Carme.—Jubileu en las iglesias de Carmelitas.—Divendres 17, S. Aleix cf. y sta. Marcelina vg. mr.—Dissapte 18, S. Frederich y stas. Sinforsosa y Marina.

Ni blancs, ni negres

Ho deya en Matheu ja fa anys:—«Hi ha qui 'ns fa negres, hi ha qui 'ns fa blancs, pero nosaltres anem a la nostra.» Tenia rahó en Matheu: ni blancs ni negres. Las passadas eleccions han fet callar als que 'ns confonían ab els republicans y han demostrat lo errats que anavan els que 'ns deyan carlins disfressats. Anys y panys de predicar que pera nosaltres la forma de govern es cosa transitoria, no havia pogut convencer als nostres enemichs. Ha sigut precís que 'ls fets mostressen acoblats contra nosaltres els republicans y els carlins, pera qu' es demostrés el catalanisme tal com és; sens macula de barreja, sens més ideal ni més fi que 'l pervenir de la patria. Si en la governació del Estat espanyol hi hagués seny y altesa de miras, prou que ho haurían vist lo que diem y no 'ns haurían perseguí com han fet tantas vegadas. En Rusiñol ja 'ls ho deya encarantse ab els ministres ara farà dos anys. «Si perseguíu al catalanisme y 'ns trayeu de la legalitat, si perseguíu fins el nostre pensament, tinguen present que a la dreta 'hi tenim la boina dels carlins y a l'esquerra el gorro-frigi dels republicans, quin doctrines no son perseguidas.» No veyan allavors, com no veyen ara, que essent nosaltres essencialment revolucionaris, destructors convensuts de tots els organismes existents, el patriotisme y l'amor a la terra 'ns porta a ser el nucle conservador, defensor dels interesos creats y puntal de la societat que sotraquejan els que no venen més que la revolta y la forsa pera fer triomfar els seus ideals. Destriats completament de republicans y carlins, simpatichs de la classe neutra, som els únichs que no combatim la forma de governa y la respectem, com hauriam respec-

tat la república, com dema respectarem lo que pugua venir, si els aconteixements rodan cap a formas novas o personas diferents. Pero 'ls nostres politichs, els que s' diuen monarquichs, seguirán combatentnos com sempre, aixis que 'l primer diari de gran circulaci6 surti ab l'estiribot del separaisme. Y és que si no som enemichs de la monarquia, ni de la república d'enemichs dels politichs que 'ns governan si que 'n som, Els republicans y els carlins, que van contra las Instituciones, no fan por als homes politichs, conservadors o liberals, perque si tiran contra Den se avenen ab Mahoma; pero nosaltres que no 'ls perdoném; nosaltres que no transigim; nosaltres que no 'ns veném, ni ens del xém convencer, ni tenim res que 'ns fassi callar, nosaltres som més perillosos. Per aixó en Dato ha pogut dir sense que ningú 'l fes rectificar, que s'alegrava del triomf dels republicans a Barcelona. Els que sacrificaren tot lo dels altres y l'honor d'Espanya a la Monarquia, no hi volen sacrificar el seu amor propi. Qué li respondrián al Rey, si un dia 'ls digués:—Ministres responsables, consellers de la Corona, que heu fet dels meus partidaris y del que 'm consentían? Els ministres haurían de callar, avergonyits: que son capassos de perdreho tot, fins l'esperansa de que pugui venir la salvaci6. Mes, ab aquesta actitud nostra, que arribarán a comprendre, no han de confiarhi massa. Si 'ns hi obligan, podém canviarla. Podém can sarnos de ser lo que som, y encara que després de la destrucci6 no sabem lo que pot venir, tant dolent y ominós pot ser el present, que no dubtem en anar cap a lo desconegut. La nostra tasca—com deya en Maragall—és refer sense destruir, pero la pedra fora de la ma, no se sab ahont vá. Som patriotas, y posém per sobre de tot l'amor a la terra, qui per ella fassi, sera respectat, y estimat; qui contra ella obri y la persegueixi, será aborrit. Y l'amor ó l'odi d'una forsa com la que representa 'l catalanisme, organísada, potent, decidida, que representas las forsas vivas de Catalunya, pesa molt en la balansa y fá decantar bé 'l canestro a que 's tiri. Cal que hi rensin, donchs, avuy que nem demostrat bé qui som, ab las paraulas que 'l ilustre diputat per Barcelona don Albert Rusiñol pronunciá en el Congrés, al plantejarhi per primera vegada 'l plorat Dr. Robert, el problema del catalanisme. No som blancs, ni negres, pero podriam afavorir molt als uns o als altres. Deu fassi que no vingui aquet

cas, que voldria dir, que perilla la causa de Catalunya.

Moviment obrer

Els cacichs dels obrers

Son molts els obrers a n' els que hem sentit expressar sa opini6 completament conforme ab l' alocuci6 publicada pels contratistas y mestres d'obras y que varem insertar en nostras edicions del 21 vespre y 22 matí.

A n' aquets obrers, que sols se preocupan de treballar y guanyar el pa para las sevas familias, y al mateix temps ferho en las millors condicions possibles, que a n' aixó tothom hi té dret y fins daver, els hem sentit queixarse amargament de la via empresa fá uns quants anys, via que porta infaliblement a la ruina de l'industria, y, per consegüent, del treball.

Se lamentan del caciquisme de que 's parla en l' alocuci6 dels contratistas, caciquisme exercit per un grupo d' agitadors a n' els que convé sempre la revolta y procuran mantenirla, sigui ab una excusa, sigui ab l'altra. Un obrer metalmúrgich, que fá anys, treballa en un important establiment d'aquesta ciutat, ens deya a propósito d'aixó.

—Va equivocat qui cregui que aquets que parlan als meetings son els veraders representants de la classe treballadora. Lo que hi há és que a Barcelona, com a todas las grans ciutats industrials, hi há dos grupos obrers: els uns ab l' ofici esguerrat, perque, per la circumstancia tal ó qual, no han pugut arribar a aprendre, els altres, que han agafat la mala costum de introduir la revolta a tot taller ahont se fican. Y com que ni uns ni altres convenen als amos, se troban els tals en vaga constant, perque ningú 'ls vol. Y d'aquí surten las excitacions a la vaga y al rebombori y al desordre.

També, de paraula y per escrit, hem rebut moltas queixas d' obrers que venen a confirmar la odiositat del caciquisme de que hem parlat, y 's refereixen a la manera de decretar una vaga.

Se convoca, al efecte, a un meeting; si d' aquell ofici son, per exemple 6.000 hi acudiran 2.000. Se 'ls dirigeixen varis discursos, se 'ls diu que 'ls amos son uns lladres, uns criminals y un canallas, y al fi se 'ls pregunta si volén declarar-se en vaga. Dels 2.000 reunits, n' hi han 200 que diuen que sí; els altres callan. Y queda la vaga resolta per unanimitat, y d'aquesta manera se juga ab el benestar y el pervenir d' innumerables families treballadoras, a las que algunas setmanas de vaga, endarrerixen de tal manera, que 'ls fan arrossegar

la cadena del deute y del empenyo durant anys y anys.

Convé que 'l obrer obri 'ls ulls; convé que 'l obrer conegui quí és qui 'l explota; convé que 'l obrer se convenci de que pel camí del odi y de la rencunia, no hi há recort de que jamay s' hagi anat a cap resultat bó.

Per l'instrucci6

Passan dias y la pahorosa cuesti6 obrera va adquirint tons més foscos. La agitaci6, en aquestos ultims temps, ha adquirit caracters extraordinaris, may vistos en nostra península, y lo pitjor es que no s' hi veu tendencia a disminuir ans ben al contrari. Les vagues, que han adquirit ja carактер endemich a Barcelona, se presenten ara a la regi6 andalusa ab caracters alarmanants. Y allí, dat lo modo d' estar distribuída la propietat y a la situaci6 dels proletaris poden dar lloch a sucesos que siguin veraderament lamentables. En efecte: acaparada la terra entre poques mans se fa sentir la falta de capitals pera la seva explotaci6 científica (latifundios); consecuencia d'aixó ja mala calitat y consegüent depreciaci6 del producte y 'l necessari abaratament de la ma d' obra para poder sostenir la competencia. Daquí que 'l obrer tingui que viurer allí ab jornals miserables alguns de tres rals y una certa cantitat de pa y oli pera fer lo *gaspacho*.

Ab aixó sol ni haurá prou pera qu' es pugua comprendre l'estat d' anima en que deu trobarse aquella gent y el terrenne apropiat que pera son desentrotlló tenén les idees revolucionaries.

Com se veu la malament anomenada cuesti6 social no es presenta ab bon aspecte a Espanya y per aixó es necessari que no deixen de ternirhi sempre 'ls ulls a sobre y aprofitem todas las sevas ensenyanzas.

L' estudi psicologich dels moderns moviments socials ve a donar la rahó als que crehuen que 'l unich medi de resoldre lo conflicte esta en l' instrucci6. Perque 'que és lo dolent de la cuesti6 obrera: lo fondo ó la forma? Lo fondo no ho pot ser donç sols es la lluita per la perfecci6 d' una classe; es produída pel desig de millorament del obrer volent mes jornal y menos horas de treball y pel desig del amo de no disminuir las sevas ganancias ans te d' aumentarlas. Tot aixó es molt huma, es molt noble y llegítim: perque 'ay del dia que 'l home no aspiri a un millor quedaria estancat y colectivitat que no adelanta es colectivitat morta. Mes la forma sí que ho es dolenta en ella se presenta ab tota sa horrible nuesa la bestia humana en

lo que te de repugnant, en lo que te de innoble. Homes ab homes combatirse mutuament ab reconcentrada rabia, com si no fossin germans; l' egoisme d' uns quants que no trevallant ells, no volen que els demés trevallin; coaccions de dalt y coaccions de baix y uns cuants vividors que fan servir a les masés d' escambell pera elevarse y d' instrument pera enriquirse. Heus aquí 'l cuadro.

Aixó pot modificarse, es necessari ferho desapareixe, no lo fondo que es perdurable sino la forma que es accidental y filla de les condicions del medi ambient actual. Y la panacea es, com he dit avans, l' Instrucci6.

Es precís ilustrar al obrer pera que pugui comprendre que aquell ral mes de jornal que consegueix (parlem de les exageracions) lo comerciant lo carrega als gèneros y ho paga lo consumidor y per consegüent 'l obrer que també n' es.

Es precís instruir al obrer pera que al veures al costat d' una máquina no 's consideri com un engranatge mes sino que estan poseit del perqué del seu funcionament se consideri superior a n' ella, que ha sigut inventada, y d' aixó no s' en fan carrec tots, pera dignificarlo apartantlo de les feines pesades y indignes d' un ser que pensa. Si es instruit se dará conté de quins son sos veraders amichs y quins los que titulantse pares del obrer, y amichs del poble fan cent vegades de Judes venent al amich y al fill.

Ara bé, quins medis s' han de posar en practica pera obteni l' instrucci6 del obrer?

Aquet sera lo tema del proxím articlé.

J. M.ª Tallada.
Juny 1903.

Copiem del llibre de D. Joaquim Cabot y Rovira, *A Cop Calent*:

Brindis

En un dinar dels Jocks Florals.
Companyons aсем la copa, trinquém fort, que senti Europa lo que som y 'l que volém: ja que aquí no se 'ns escolta y se 'ns tracta sense solta, els nostres drets pregoném.

Tenint Deu, salut y feyna, poch nos manca; mans a l' eyna, cor enlayre y prechs al cel! que si avuy lo pa s' afanya y tot just per viure 's guanya, guanyarem dema pá y mel.

Marxi avant nostra bandera qui un sol cop guayti en darrera no pot dur la nostra sanch, qui no estimi llengua y terra

A nos butxina font la guerra,
diguem que tó 'l cor de fanch.
Primé 'ns manqui la memoria
qu' en llotar la nostra historia,
A la patria fent un tort.
Si de via 'ns volen torce',
tinguém honra seny y força
per portar la barca a port.

Dels temporals de la vida
aguantémne l' embestida,
que tart ó d' hora 's desfan;
aprofitant la bonansa,
nostres drets, nostra esperansa
sí Deu vol, hi arribarán.

Perque sia, alsém la copa,
trinquém fort sàpiga Europa,
lo que som y 'l que volem;
ja que a Madrid ningú escolta,
cantemli una bona absolta,
mentres trinquém y bevém.

1 Maig, 1887.

Un centenari

Lo dia 9 del mes que som fou lo de la fetxa del centenari d' un ilustre fill de Catalunya, nat a Vilosell, l Exm. Dr. D. Joseph Caixal y Estradé, bisbe que va esser de la Seu d' Urgell y príncep d' Andorra.

Lo nom d' aquesta personalitat, tant renombrada com mal coneguda, ha sigut sempre objecte de preocupacions ridícles que li han llevat y estrafet bona cosa les dots de son caràcter català a tot serho. La fermesa d' aquest, lo talent y l' activitat més enèrgica donaven al esmentat Bisbe les qualitats d' un geni, d' aquells qui deixan sentir sa poderosa influensa en los aconteixements y en lo pervenir dels pobles.

Mes les circumstancies especials de la época en que Caixal compli sa enlairada missió social, eran pessimes y prou y massa pera inutilitzar tota acció; per forta y ben dirigida que fos, en bé de la regeneració veritable del poble.

No 's pot negar que a Espanya hem tingut un mal ab apariencies de be; d' ensá que la revolució francesa hi deixá sentir lo pes aplanador de les seves tendencies antireligioses, centralistes y antisocials, que 'ls partidaris del bé, de les veres llibertats populars y de les tradicions han tingut de fer causa comú ab la d' una dinastia, la qual essent en son principi una causa gaire be popular, mercés a les lluites de divisions, innaturals en tota causa dinástica, passá tot desseguida ha esser la d' un partit, d' una agrupació qu' ha comptat ab amichs y enemichs dins aqueix mateix camp de gent de bé amiga d' un bon govern y de san passat.

Aquesta, donchs, es una de les circumstancies més pessimes de la época del bisbe Caixal, que feu qu' aquest com a partidari de la dita dinastia, no comptes sempre ab l' apoyo mes decissiu en les seves campanyes en pró de la Religió y de la Patria; circumstancia fatal, qu' encara avuy no ha acabat de desapareixer y tot sovint la veyém sortir pera entrebancar la unió d' aqueix camp católich, unió que l' Sant Pare ab friquencia ha parlat pera la realisació d' ella, tant necessària.

Al fer esment d' aquesta unió tant desitjada, mes que may glatim la preciosa vida del Dr. Caixal, qui en aquell temps, ja no predicava altra cosa, encara que baix diferent aspecte per les circumstancies de la época aquella, com hem dit. Ben clar es veu en lo criteri que diferents vagades emiti; de que en la bandera tradicionalista, que pera ell volfa dir la católica prescindint de personas y dinasties, hi cabian tots los homes de bona voluntat, fossin del bando polítich que fossin. Al bisbe Caixal, los enemichs de la Iglesia, l' han volgut presentar com á un home sectari, aferrat á la persona de D. Carles; y aixó es absolutament fals, no sols pel criteri acabat d' exposar, sinó perque diferents cops lo veyém ab pugna ab D. Carles y 'ls seus generals en sa estada al Nort. Lo Dr. Caixal era d' un caràcter inflexible, justicier y no es estrany que no lligués prou bé ab alguns consellers del Duch de Madrid, ja que ell en tots los seus sacrificis per la causa d' aquest no cercá pas altra cosa que la gloria de Deu. Y aixó qu' ell sentia, procurava que també ho sentissin tots los partidaris d' aquesta causa, com nós ho manifesta al dirigir-se a les tropes carlistes, a les quals los hi inculcava lo deber de llur missió que no era la de la defensa d' una dinastia, sinó la de la causa de la Religió.

Es per aixó, pera la defensa d' aquesta que l' veyém sufrint les més crudels persecucions, qu' alguns cops, tal mateix, al veurerlo desterrat d' una banda a l' altra, y en lo desterro escriure aquelles pastorals tant fecondes de doctrina, á un li apareix la figura de San Pau, en plena persecució. Repetim, llástima que tants sacrificis y que tantes dots de geni com posseïa l' bisbe Caixal, tinguessin d' inutilisarse mercés a les preocupacions d' una época plena de lluites fraticides que sols reportaren vessament de sanch.

Baix altre aspecte es de plorar la personalitat del bisbe Caixal, pel seu esperit català y ses tendencies regionalistes que tal vegada va marmarles d' algun mestre de la Universitat de Cervera, ahont en aquell temps, inconciencient se sembrava aquesta regeneradora doctrina. Com á príncep d' Andorra lo veyém partidari d' aquesta tendencia, quan parla als andorrans en català, y fentlos hi mil elogis del apreciat dó de la llur independència y de la constitució regional de que gaudian. En altres ocasions lo veyém plé d' aqueix mateix esperit, pró no les relatarém perque 'ns hem allargat massa y volém acabar.

Hem escrit aquestes ratlles ab lo sant fi de vindicar en lo possible al nostre alcans, la gran figura del bisbe Caixal avuy que 's preparan al seu poble nadiu grans festes pera la commemoració del seu centenari; y també pera que guiat del seu esperit l' imitén en lo possible, trevallant sens descans pera la unió dels católichs, oblidant tot lo que 'ns pugui separar, y para les tendencies regionalistes, de si afavore

reixedores del revivament del esperit cristiá tenint per lema Deu y Patria, qu' es per lo únich qu' hem de sacrificarnos y donar la vida.

M. P. Q. pbr.

Carta oberta al Sr. Maura, sobre motius d' un joch de compares

Continuació

Los polítichs afiliats al partit conservador y altres persones que, sense pertencixer a n' aquest partit, per mires ó exigencies de localitat han fet política conservadora, dien abans de las darreres eleccions, que era inútil anar a la lluita si previamente no s' esperava l' injusticia que 's vá fer quan la suspensió d' ajuntaments, portada á cap pera assegurar l' elecció del germá del ex-ministre Puigcerver, la segona vegada que va sortir diputat per aquest distrit de Roquetes, y jo, aprofitant quantes ocasions se m presentaven en lo reduit cercol de mes relacions, constituíntme, pobre de mi, en désinteressat leader de la que creya obra de moralisació seua, Sr. Maura, proclamava que ja s' havia acabat la política vella, que vosté feya molt bé en respectar los ajuntaments tal com los havia trobat constituits, puig aixis llevava pretexte als enemichs pera dir que, fa ó no fa, feya vosté lo mateix que 'ls seus antecessors en lo ministeri de la Governació.

Ja se 'n guardarán prou, deya jo, 'ls partidaris del germá de Puigcerver de fer topinades, y si no que les fassen, que les pagarán cares: millor que les fassen; aixis, escarmenats los topinaires pel castich consegüent, tindrem la garantia 'ls polítichs honrats per sempre mes de que les eleccions se farán en avant legalment y de que, quan un elector vaja a depositar son vot sàpiga que no li escamotejaran. Y si trió el Sr. Marqués y després este senyor no 'ns resulta, y encara que 'ns resulte, si, confortada l' opinió per creure garantida la pureza del sufragi y la sinceritat de la funció electoral, vol escullir un altra vegada a un candidat que responga millor al estat d' opinió en que allavonts se trobe 'l distrit, sabrá que podrá ferho sense recels ni dificultats, y tot aixó ho tindrem que agrair al Sr. Maura.

Tant era 'l meu afany de veure comensada l' obra de la regeneració de la política espanyola que 'm resignava a n' alló de *hágase el milagro, hágalo el diablo*.

Aixó no es dirli a vosté *diablo*: es una figura. ¡Ja ho veu si ho soch d' ignoscent Sr. Maura!; ¡ja ho veu si n' tinch de motius pera estar cremat en vosté!

Si Maura pera guanyar les eleccions ho fes com los altres, dia jo als meus interlocutors, després, en la feyna legislativa, les Corts aixis formades farán també lo mateix que les altres y no haurem guanyat res. Pera n' aixó no 'm moch de casa: en eixes condicions no vaig a votar. Los curtits en la política y en qui jo disputava y a qui tractava de convencer, podrán no tindre grans mèrits; pero no se 'ls pot negar lo de la previsió. Jo, en cambi, me he convensut de que soch un ilús. Ja ho veu, Sr. Maura, quin paper m' ha fet fer vosté per haverlo cregut.

Ara m' adono que anticipo les queixes al fet que les motiva. Es aqueix que en les darreres eleccions s' ha repetit exactament igual en este distrit de Roquetes lo mateix que va succeir en les primeres que vá fer el Sr. Silvela, escamotejantse uns 500 vots al Sr. Marqués de las Atalayas, adjudicantse al germá del ex-ministre Sr. Puigcerver y apareixent per

tant triomfador l' últim, mercés a n' eixe groller joch de cubilets.

Dich que s' ha repetit lo mateix en estes eleccions que en les altres, pero ab les agravants de la reincidencia y de que, en les primeres, fets com estavema tals martingales y considerant que l' Sr. Marqués era un novato en la política y que Silvela vá dir que sols vá pujar al poder pera normalisar la política económica, no va causar l' injusticia tanta extranyesa com ara, que 's contava ab la sinceritat electoral com una de les condicions essencials que vosté vá imposar al conl'uncionarse ab en Silvela, qui vá declarar per otra part que, aixis com la primera vegada que va pujar al poder sols va proposar normalisar la política económica, ara al ajuntarse ab vosté, vá acceptar les condicions que vosté va posar de correctir tots los defectes de la política.

Los que sempre hem viscut girats d' espalltes als polítichs, considerantlos com a explotadors de la nació, ó com a alcabots dels explotadors, no cal dir si trobaven immoral y condemnavem la mala costum tant frecuent en los governs d' estimular, consentir, protegir y en definitiva fer bons a les comissions d' actes y als cossos legislatadors tota mena d' abusos electorals en favor dels partidaris ó amichs polítichs dels que ocupayem lo poder, pero lo succéit ara á n' este distrit, y per partida doble, de ferse totes eixes etzagallades en favor d' un enemich polítich del govern sortintne perjudicat un ministerial, no té nom; aixó repuja sobre totes les immoralitats vistes fins ara en materia política y electoral, perque revela que la política espanyola no es ja un camp que se l' disputan dos bandos contraris pera experimentarlo, sino un joch de compares representats pels dos bandos pera fer la comedia y aixugar la butxaca dels espectadors, per més que ma lehida la gracia que 'ls hi fassé la comedia. Aixó es lo principi del *hoy por tí mañana por mí* establí de comú acort pels directores de l' orquesta política pera encubrirse mútuament les majors infamies y escarnir ab lo major descaro tot lo més digne de respecte; es la justicia de pinxo basada en l' aforisme de *el peix gros se menja al petit*; es lo més colossal cinisme, es lo tantsemendonat mes piramidal.

Y tot aixó, Sr. Maura, s' observa ab motiu de les eleccions d' este distrit de Roquetes, ara precisament que vosté, ab sos cants de sirenada de *la revolució de dalt*, de la sinceritat y de la reforma de costums y les seues crides a la massa neutra, girada d' espalltes als polítichs, havia fet concebir quiscúna esperansa d' esmena, havent determinat a n' algun neutre, com per exemple este que suscriu, a pendre part en les eleccions, declarant previamente, aixó sí, als dos candidats, que no era partidari de les idees d' un ni de les del altre. Y l' iniquitat s' ha consumat poch días després d' haberse alabat vosté en un discurs que vá pronunciar al Senat, de que havia conseguit la reforma de les costums polítichs en quant se podia esperar en lo poch temps que vosté era govern.

¡Vaya una reforma! Per lo que toca a n' este distrit de Roquetes s' han conegut los efectes d' eixa reforma en que axís com la primera vegada que van estafar l' acta al Sr. Marqués de las Atalayas, sols en la capital del distrit van tindre agalles pera fer topinada (aquí a Espanya passa aixis: quí ha de donar l' lum dona fum); ara, en vista de l' impunitat en que va quedar la malifeta, ja han sigut tres pobles més que s' han atrevit a fer la gracia; y es d' esperar que, en avant, se extenga y consolide la costum per tot los distrits, vistos los bons resultats que dona. Ja ho veu, señor Maura, com progressem en bo-

na fé y moralitat polítichs baix lo govern de vosté!

Agusti Martí.
Freginals, Juliol 1903

NOTICIES

Festa aplassada.—La Comissió executiva del monument al doctor Robert, que presideix don Albert Rusñol, se reuni acortant per unanimitat suspendre per ara la gran festa ab que volia solemnisar la presa de possessió del lloch ahont deu aixecarse dit monument.

Les circumstancies anormals per que atravesa Barcelona y la impossibilitat de fer la festa en plé mes de juliol, han aconsellat l' acort, sospenent los treballs que s' estavan fent, pora que a ella concorreguessen representación de totes les entitats y associacions que a Cotalunya represen-tan interessos morals ó materials.

De prompte, la Comissió, d' acort ab l' alcalde, tancarà l' espay necessari pera realisar les obres que comensaràn desseguida.

L' esbos del monument projectat per don Lluís Llimoda, s' esposarà probablement al públic a la sala de la Lliga Regionalista.

—Les últimes noticias de la catástrofe ferroviaria diuen que s' ha acabat ja completament la cremació dels restos del tren enfonsat.

Lo total definitiu del morts ascendeix a coranta set, dels que no han pogut ser identificats 8.

Se procedeix ordenadament al regoneixement y entrega judicial dels efectes trovats. La majoria dels equipatges ostán fets malbé y barrejats. S' ha fet abandono d' alguns.

Los passatgers reclamarán indemnisació a la empresa.

Comensa la regeneració.—Fá poch dias se celebrá a Madrid a la Plassa de Toros la corrida a benefici de la Associació de la Premsa.

Lo Rey, que ha accepta la invitació que li feu la Associació, assistí al espectacle manant comprar 325 entradas pera la dependència del Palau.

De interés per los pagesos.—Le Revista Agrícola Castellana publica unas advertencies molt útils y curiosas, y entre altre avisa als pagesos que 's veigin precisats a tenir en sas casas sachs que hagin contingut nitrat que procurin guardarlos en un lloch ben fresch puig de no ferho aixis, podrien, en temps de fortes calors com ara, inflamarse facilmente, y produir focs y altres disgustos per l' estí.

La rahó de que 'ls sach's' inflamin es ben sencilla: la sola del sach está plena, saturada de nitrat, y si la barreja d' aquet ab materia orgánica carbonata da que sufroix un augment de temperatura, s' encent com la pólvora.

Se deu també procurar que al lloch ahont han sigut mullats o rentats sach's de nitrat, no hi vagin pas á veurer los animals, donchs la part de nitrat que hi pogués haber disolta ab l' aigua podria produirlos la mort.

Aixís mateix recomane que les persones que tingnin pelades ó ferides s' abstinguin de manejar nitrat ó sach's ahont n' hi ha gués estat, perquè al posarse aquell en contacte ab la sang, podrian quedar immediatament envenenades.

Lo qu' es pot fer ab los sach's es colgarlos al cim dels arbres proporcionantlosi aixís un adop inmillorable.

Un orfeo més.—La vila del Vendrell que fa algun temps pot dirse vá a la devantera de tot cuan tendeixi a enlayrar las cosas de la terra, ha organiat un orfeo que com los demés que ja tenen diferents pobles cataláns está compost de senyoretas, homes y noys, lo quin farà son debut lo dia de la festa major.

Va accentuantse la crisis per que atravessa la industria cotonera catalana.

Se diu que son moltes las fábricas qu' han tingut que suspendre sos treballs de nit, y altres han tingut que parar per arreglar la maquinaria.

Sembla, segons cálculs, que la reducció parcial del treball en el ram de filats y texits, se fica en un 75 per 100.

Ha sigut elegit President del Ateneu Barcelonés, nostre distingit amic, don Joan Maragall, notable escriptor regionalista y inspirat poeta.

L' ingenyer militar senyor Ibañez se trasladará molt prompte a Sitges, ab el fi de practicar alguns esperiments referents al aprofitament y força de les onades del mar per a aplicacions industrials.

Lo nostre Ajuntament en la sessió que celebrá la semana pasada prengné acorts que han sigut molt ben rebuts ja que 's separan dels camins particularistas y raquitics que generalment se segueixen en aquella casa; 'ns referim á la mostra de condol que feu constar en acta per la catastrophe del enfonsament del pont de Montalvo que tantas desgracias ha ocasionat, al demaná una revisió del pont del ferro carril sobre l' Ebro aquí Tortosa y al del estudi d' un Reglament pera establir y explotá una xarxa telefónica en nostra ciutat y comarca tenin á la vista

las disposiciones del 16 y 9 del Juny últim.

Lo Bollett Eclesiastic del Bisbat de Barcelona ha donat compte en son ultim número de la retractació de cuants disbarats ha escrit, dit y fet lo tant tristement celebre Pey y Ordeix prometent baix solemne jurament la mes ferma sumisió á tot cuant la Iglesia Católica tinga per convenient ordenari. Deu N. S. li dongui la sua S. G. pera que pugui complir tans bons propositos afi de que puga torná en be lo molt mal que ha fet.

Sesió important fou la que tingué lloch lo dia 1er. del present mes en lo Senat segons se de dueix de lo següent que d' un diari copiam.

Senat. A las tres y cinc minuts lo general Azcárraga obra la sesió.

Ais sitials un sol senador.

Las tribunas desertas.

Al banch del Govern lo ministro d' Hisenda.

Llegida y aprovada l' acta de la sessió de ahir, se dona compte del despaig ordinari, passantse al sorteig de secciones.

Y encara hi ha qui dupta dels sacrificis d' els Padres de la Patria.

Ja comensem.—La premsa d' aquestos dias publica la noticia de que 'l Gobernador Civil de

Barcelona per ordres superiores ha prohibit l' establiment de las escuelas que 'ls Germans Maristas tenian intent d' obrir en alguns pobles de dita Provincia. La roya com es natural ha mogut sensació, puig se sabia que tenian edificis arrendats per instalarhi centres de ensenyansa. Y viva la libertad de ensenansa.

En Joaquim Cabot y Rovira conegut en lo camp de las llettras catalanas com elegant y tiladat prossista, ha tingut la amabilitat de dexarnos aseborir un escullit ramell de poesias que colleccionadas en un tomet de 212 planas y ab lo escayent titol de «A cop calent» ha donat á llum, totas ellas fetas á cap calent com diu son Autor, procediment que sols pot seguirlo, qui com ell sigui inspirat poeta y complert escriptor. Lo recomanem á tots los aymanes de las llettras catalanas y als que vulguin deleytarse un rato reben tantas y variadas impresions expontaneament descriptes.

En altre lloch del setmanari ne donem una com á nostra.

Las vagas á Barcelona continuan preocupant y perjudican á tots, no presentant portara cap esperansa d' arreglo.

Lo Pare Sant fa uns cuants dias está en l' agonía y tot lo mon catolich prega per ell, afi de que Deu li conservi si convé sa prehuada vida.

Los socis del Centre Excursionista de Tortosa se proponen visitar el mati del dia 19 del que som en lo poble del Hospitalet los castells de San Jordi de Alfama y de Balaguer, l' hospital y demes edificis historichs de dit poble; y per la tarde la barriada d' Ampolla ahont reconeixeran los restos de construccions de época romana que serviren ja com establiment balneari ó Villa de algun potentat romá.

HOTEL
TERMINUS
282. ARAGO 282.
devant del baixador de Paseig de Gracia y aprop dels tranvias.
BARCELONA

Gran confort y gust artístich en todas las dependencias.

RESTAURANT Y COLMADO
á disposició dels viaters que hagin de marxar ó arribin en els trens que á cada moment paran al baixador.
Esmorzars de 12 á 3 tarde desde 14 rals en augment, linars de 6 á 10 verpre desde 4 ptas.

Imp. Jose L. Focuer.—Tortosa

que se hallaron presentes. El Padre Maestro Fray Miguel Llot, natural de Perpignan, hijo del Convento de Santo Domingo de la mesma Villa, fué Prior del mesmo convento, catredático de las Escuelas, y Vniversidad de aquella Villa, y tan aficionado al glorioso Padre San Raymundo de Peñafort, que fué á Roma á tratar la canonización deste Santísimo Padre, donde estuvo hasta que salió con su intento, y con lo que todos tanto desseaban, con mucha honra y gloria de la ciudad de Barcelona y Principado de Cataluña. El Padre Maestro Fray Simon Pavia, natural de Mallorca, hijo del convento de S. Domingo de la mesma ciudad. Fué Provincial de tierra santa, y electo y confirmado Provincial de Aragon, y fué Obispo de Mallorca. El Padre Maestro Fray Vicente Catalán de Valeriola, natural de Valencia, hijo del convento de Predicadores de la mesma ciudad, fué maestro de estudiantes y Lector de Teología en este Real colegio, Prior del Convento de predicadores de Valencia, Regente y Rector deste Colegio, Difinidor del Capitulo General, celebrado en París; y en el Capitulo precedente de Barcelona; por cuyo orden se ha fundado el Convento de nuestra Señora del Pilar en la ciudad de Valencia. El Padre Maestro Fray Tomas Roca, natural de Valencia, hijo del Convento de Santa Catalina Martyr de Barcelona, leyó las Artes y Teología en este Real colegio, fué muchas vezes Regente, y actualmente lo es agora en el convento de Barcelona por su gran y universal erudición en todas ciencias. Fué Difinidor en un Capitulo Provincial, celebrado en Zaragoza, siendo entonces Prior de Barcelona, de donde lo fué otra vez y agora lo es actualmente, y fué fundador del Colegio de Solsona, con autoridad Apostólica. El Padre Maestro Fray Juan Gerónimo Cenado, natural de Zaragoza, hijo del Convento de Predicadores de aquella ciudad, Doctor en Cánones, y Leyes antes de tomar el hábito. Leyó Artes y Teología en el Real Colegio. Fué Prior de los conventos de Zaragoza y Gotor. Regente y Rector deste Colegio, y después Catredático de Cánones en las Escuelas, y Vniversidad de Zaragoza, con grande nombre de la Religión. El Padre Maestro Fray Andres Vrive, natural de Calatayut,

de Barcelona. El Padre Maestro Fray Miguel Rubinat, natural de Barcelona, hijo del propio Convento, fué Prior de muchos Conventos, y al cabo Provincial desta Provincia, en que murió. El Padre Maestro Fray Esteban de Encontra, fué Barcelonés, hijo de aquel Convento, hombre muy docto, y grande Predicador, y Prior de aquel Convento, y difinidor del Capitulo General. El Padre Maestro Fray Miguel Pinedo, Aragonés, hijo de Zaragoza, grande letrado, y murió siendo Provincial desta Provincia. El Padre Maestro Fray Tomás Alaiz, natural de Lérida, y hijo de aquel Convento, fué muy letrado y grande predicador, y fué á Cecilia con don Garcia de Toledo cuando fué por Virrey. Era hombre de grande inteligencia, y murió Prior de Barcelona. El Padre Maestro Fray Domingo Pascual, natural de Xátiva, y hijo del mismo convento, que por su agudeza y sabiduría, fué Regente en el Convento de Barcelona, y en este Real Colegio. El Padre Maestro Fray Antonio Llinars, hijo del mismo convento y ciudad de Xátiva, hombre muy docto, y de grande Religión y ejemplo, fué Regente en el convento de Barcelona. El Padre Maestro Fray Francisco Lloris, natural de Valencia, hijo del convento de Santa Catarina Martyr de Barcelona, donde leyó la Teología muchos años, y fué Regente en dicho convento. El Padre Maestro Fray Luys Estella, hijo del convento de Predicadores de Valencia, y natural de la mesma ciudad, el cual después de aber leydo muchos años Teología en este Colegio, fué catredático otros muchos en la Vniversidad de Valencia, con grande honor y fama, fué Prior de aquel convento. Partiose á Roma para negociar la Beatificación del glorioso, y bienaventurado San Luys Bertran; la cual alcanzó del Santísimo Pontífice Paulo Papa Quinto. Fué electo en Provincial de tierra Santa por el Reverendísimo Señor Pradre Fray Gerónimo Xaviere, entonces General de toda la Orden de Predicadores. Quedó en la mesma curia Romana, con oficio de Vicario General de la mesma Orden. Finalmente, fué hecho Maestro del Sacro Palacio por el sobredicho Sumo Pontífice, y confirmado en el mesmo oficio de Vicario General por el Reverendísimo entonces electo. El Pa-

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASSES
Sabates y botines d'iuern
Confecció esmerada pera 'ls que tenen
los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.
PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y AROH DEL ROMEU
TORTOSA.

En Ampolla

Se venen casas de recreo propias para
banyistas ab todas las comoditats y mag-
nificas vistas al mar.
Donarán rahó D. Jacinto Sanchez
Plaza de la Font y D. Agustí Pitart pro-
pietari de ditas casas.
Carré de la Unnió, ensanche Tertosa.

Gran Perruquería Colón de Francesch Espuny

Carré del Angel n.º 26
Aquet establiment ultimament re-
novat, ofereix á sos numerosos pa-
rroquians tota mena de comoditats y
avessos en l'art de la perruqueria
y perfumeria.

Disponible

**Sin empleo de capital,
buena ganancia diaria;
se obtiene escribiendo á
G. A. B.—Casella Postale,
N. 196 Milán (Italia).**

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris
Ex-ajudan de la Clinica de malal-
ties dels ulls del Dr. Galezowski
CONSULTA DE IT A I.
Pasatje Franquet, Pral.
TORTOSA.

Espartería de Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.
Se acaban de rebre una gran partida
de espart de tota mena (garbillo y amarat)
llibans, cordas, betas d' espart restallat,
cofins y estoras para carros; tot á preus
baratissims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8. Tortosa

Gran fábrica de objectes refractaris DE D. Joseph Cervera

Despaj Carrer de la Sanch n.º 1 y Fá-
brica Araabal de Capuchins Tertosa
Se en carréga la casa de tota clase de
travalls y objectes refractaris tals com
maons, tochus, tohots, forus y grasols
pera fábricas de gas, de sulfuro de carbó.
de blanc de zinc, refinació de sosfres y
demes industries.
Tambe se dedica á la construcció de
faros y grasols pera la fundisió de me-
talls com fogons pera gastar carbó de
cok pera fer bugadas, planxar y cuinar.

Disponible

Drogueria, Perfumeria, Ultrama-
rins, Comestibles y Colmado

Viuda de M. Canivell y Sala

ANGEL, 6 Y 8
TORTOSA
Complert assortit en

Pastes para sopa llegendimes de
Mallorca.
Conserves de totes classes
Abadeijo 1.ª, coa foradada
Manteques
Formatjes
Embutits
Fiambres

Sucres
Cafés
Cacaús
Thés
Chocolates
Bombons
Galletes y biscuits
Aixarops y horchates

Articles fotografichs
Productes quimichs
Aigües minerals
Especifichs nacionals y estran-
gers
Colors y barnisos
Broches y pinsells
Barnis mineral

Carburo de calci
Petróleo refinat
Esplosius, meches y perdigons
Abonos
Sofres
Sulfat de coure
Llavós
Vins de taula, generosos y champanyis
Licors del pays y extrangers

Llibrería fundada l' siglo XVIII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:
Obres de Mossen Jascinto Verduguer
» Tomás A. Rigulló
La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
» » » » » rústica 0'50 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—0'50 peseta

DE OSIT DE AERS, OROMOJ Y ESTAM ES

PERSIANES

En l' acreditat establiment de D. DOMINGO ROLLAN
s' acaba de rebre un bonic assortit de persianes de totes classes
y colors á preus molt baratos.

La mateixa casa s' encarrega de repintá y adovar las velles.
Carrer Temple, n.º 3, Nova y Vall 12, Tortosa.

Disponible

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petagues, Paraygües, Pipes, Parasols, Bastons,
Colls, Punys, Mirjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats,
Perfumeria, Acordeons, Objectes para regalos,
y tota clase d' articles para barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESSES EN
CARTO, E TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES
CLASSES, CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

dre Maestro Fray Antonio Pons, natural de Valencia, hijo del Convento de Luchente, varon muy docto, assi en escolástica, como en positiva, historias humanas, y otras ciencias. Fué juntamente Regente y Rector deste Real colegio, y por algunos años Lector de la Catedral desta ciudad de Tortosa, Fué Prior de muchos conventos, y Definidor, no solo de Capitulo Provincial, pero de un Capitulo General. celebrado en Roma, y tuvo votos en una elección para Provincial de Castilla. El Padre Maestro Fray Lorenzo Ferrer, natural de la Provincia de Aragon, hijo de la Ciudad de Valencia, varon agudo y muy docto, y tenido portal, fué en aquel convento algunas vezes Regente El Padre Maestro Fray Julian Abraham, Mallorquin de nación, hijo de Santo Domingo de Mallorca. hombre de muchas prendas y docto, fué Prior de aquella casa. El Padre Maestro Fray Pablo Ginovés, natural de Barcelona hijo del mesmo Convento, donde leyó Teología, y fué Prior dos vezes. El Reverendissimo señor Fray Gerónimo Xavierre, hijo del Convento de Zaragoza, natural della, despues de aber empleado muchos años en servicio de Dios y de la Religión assi leyendo y gobernando, como sirviendo á los reyes de España en algunas visitas con mucho nombre, siendo Provincial desta Provincia de Aragon, estando el Capitulo General de Roma en tiempo del Santissimo Clemente Papa Octavo, fué electo en General Maestro de toda la Orden de Predicadores, y buelto á España fué nombrado y hecho confessor de la Real Magestat de Filipo III, y creado Cardenal de la Santa Romana Iglesia por el sobredicho Paulo Papa Quinto. El Padre Maestro Fray Salvador Pons, natural de Barcelona, hijo del mesmo Convento. varon insigne en letras al qual fué jubilado Lector de escriptura en las escuelas y Vniversidad de Barcelona, donde predicó diez y seys Quaresmas continuas en la Perroquia, y Iglesia del Pi, con grande fruto, y aprovechamiento de las almas, por lo qual algunos le llamaban el Apostol de Barcelona. El Padre Maestro Fray Vicente Mateu, natural de Llinas, hijo del Convento de Santa Catarina Martyr de Barcelona, varon observantissimo entre muchos, y amicissimo de la sequela del coro, has-

ta el ultimo de su vida. Fué tres vezes Rector deste Colegio Real. El Padre maestro Fray Mathias Jordan, natural de Cosentayna, Reyno de Valencia, hijo del Convento de Predicadores de Valencia, fué grande predicador. Leyó Artes, en las Escuelas de Xativa, y Teologia en este Colegio hasta ser Maestro. El Padre Maestro Fray Lopez Charles, Aragonés de nación, hijo del Convento de Calatayut, donde fué Prior, y Rector, del Colegio de San Vicente de Zaragoza, y dos vezes Rector deste Real Colegio. El Padre Maestro Fray Iuan Borrás, natural de Oñtiffente, Reyno de Valencia, hijo del Colegio de Origuela, de donde vino á este Colegio Real á oyr Teologia, fué varon de mucho gobierno, dejando muy aprovechados los Conventos de donde fué Prior, y en el Colegio de Origuela fué Rector y Regente. El Padre Maestro Fray Iuan Hernando, natural de Aragon, hijo del Convento de Predicadores de Valencia, leyó Artes, y Teologia en este colegio. Fué Regente, y dos vezes Rector y ha compuesto un tomo muy docto sobre el Eclesiastes. El Padre Maestro Fray Sebastian Casenoves, natural de Inca, hijo del Convento de Santo Domingo de Mallorca, donde fué algunas vezes Prior, y Rector desta colegio. El Padre Maestro Fray Miguel Ferrer, natural de Cataluña, hijo del Convento de Lérida, hombre muy docto, y de grande Religión, leyó Artes en Barcelona, y cuatro años Teologia en este Colegio. Fué Prior de Lérida y juntamente Lector de la Catedral, y Catedrático de Teologia en aquella Vniversidad. El Padre Maestro Fray Rafael Castellon, natural de Cataluña, hijo del Convento de Santa Catarina Martyr de la ciudad de Barcelona, varon en letras, y Religión eminente, y de grande virtud, y ejemplo. Fué muchos años Catedrático de Teologia en las Escuelas, y Vniversidad de Tarragona. Fué tambien Prior de Santa Catarina de Barcelona, y tres vezes Rector deste colegio, y tan hijo, y aficionado á el que gastó de sus dineros passados de mil ducados en los claustros, y otras obras; y con ser tan amigo de la regular observancia, era para todos amable y grato. Murió de muchos años en Barcelona, con muestras de grande Santedad, y de grande consuelo para todos las